МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА

Педагогічний факультет

Кафедра початкової освіти та освітніх інновацій

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇДИСЦИПЛІНИ

ПРАКТИКУМ З ПУНКТУАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітньо-професійна програма «Початкова освіта»

Спеціальність А 3 Початкова освіта

Галузь знань А Освіта

Затверджено на засіданні кафедри
початкової освіти та освітніх інновацій
Протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Практикум з пунктуації української мови
Викладач (-і)	Наконечна Лариса Богданівна
Контактний телефон викладача	0987358226
E-mail викладача	larysa.nakonechna@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний, заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Упродовж семестру

2. Анотація до навчальної дисципліни

Грамотність – один з показників культури мовлення людини, рівня розвитку її мовної особистості та освіченості загалом. Порушення пунктуаційних норм, що часто спостерігаємо в офіційних і неофіційних публічних дописах, спричинює помилкове розуміння тексту. Засвоєння норм пунктуаційного оформлення усного мовлення, правильне й аргументоване вживання пунктограм, вироблення навичок грамотного пунктуаційного письма є важливим елементом професійності вчителя початкової школи.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою курсу є систематизація знань теоретичних аспектів української пунктуації, формування пунктуаційної компетенції студентів через поглиблення знань з української пунктуації, а також практичне оволодіння писемним літературним мовленням, уміння редагувати текст з погляду використання розділових знаків.

Основними цілями дисципліни є

- поглибити знання студентів про українську пунктуацію: принципи, становлення і розвиток;
- ознайомити з функціями розділових знаків;
- розширити уявлення про роль пунктуації для писемної передачі усного мовлення;
- сформувати пунктуаційну компетенцію майбутнього вчителя;
- спонукати до свідомого застосування набутих знань та вмінь для удосконалення власної мовно-мовленнєвої особистості і використання у майбутній професійній діяльності та в реальному житті;
- навчити правильно розставляти розділові знаки в реченні та тексті;
- навчити редагувати текст з погляду використання у ньому розділових знаків.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК- 5. Здатність виявляти, ставити і вирішувати проблеми.

ЗК-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні фахові компетентності:

СК-1. Здатність спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово.

СК-2. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, компетентності: використовувати відкриті ресурси, інформаційно-комунікаційні та цифрові технології, оперувати ними в професійній діяльності.

СК-3. Здатність до інтеграції та реалізації предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК-8. Здатність до збору, інтерпретації та застосування даних у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності до формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

Програмні результати навчання:

ПР-01 Організовувати монологічну, діалогічну та полілогічну форми спілкування з молодшими школярами, іншими учасниками освітнього процесу, представниками громади, поважаючи права людини та суспільні цінності; формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

ПР-04 Спілкуватися із професійних питань засобами державної та іноземної мов в усній та письмовій формах, застосовувати в освітньому процесі прийоми збагачення усного й писемного мовлення молодших школярів.

ПР-06 Інтегрувати та використовувати академічні предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної) та трансформувати їх у різні форми.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
3	Початкова освіта	2	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	практичні заняття	сам. роб.
Тема 1. Пунктуація як розділ мовознавства. Базові поняття пунктуації. Становлення і розвиток норм української пунктуації. Принципи української	2	2	15

пунктуації. Система розділових знаків української мови.			
Тема 2. Складні випадки пунктуації у простому елементарному реченні.	2	2	5
Тема 3. Розділові знаки у простому ускладненому реченні.	2	4	10
Тема 4. Розділові знаки у складному двокомпонентному реченні.	2	4	10
Тема 5. Розділові знаки у складній синтаксичній конструкції.	2	4	10
Тема 6. Пунктуація при прямій мові і цитуванні. Авторські розділові знаки		4	10
Всього	10	20	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни	
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Накопичування балів під час вивчення дисципліни Залік: Лекція 0 Аудиторна робота (АР) – 40% (коефіцієнт 0,4). Самостійна робота (СР) – 40% (коефіцієнт 0,4). Контроль самостійної роботи (КСР) – 20% (коефіцієнт 0,2). СПК = АР + КР + СР + КСР Максимальна кількість балів 100
Вимоги до письмових робіт	Неприпустимі плагіат та списування. Мовне оформлення роботи повинне здійснюватися за чинними нормами «Правопису української мови». Завдання, здані із запізненням без поважної причини (офіційне звільнення з підтвердженням довідкою чи заявою) оцінюються за шкалою, нижчою на 1 рівень.
Семінарські заняття	-
Умови допуску до підсумкового контролю	Система оцінювання успішності передбачає кілька етапів контролю. Перший − це поточний контроль, який має на меті регулярно оцінювати розуміння та освоєння навчального матеріалу студентами з навчальної дисципліни. В межах цього контролю оцінюється якість виконання практичних, творчих і пошукових завдань, які включають аудиторну і позааудиторну роботу, а також здатність усно або письмово відтворювати навчальний матеріал. Важливою частиною поточного контролю є перевірка. Другий етап − підсумковий контроль, який включає тестову перевірку рівня засвоєння студентами теоретичного матеріалу з навчальної дисципліни «Сучасна українська мова з практикумом» та навички його практичного застосування. Студенти з низьким рівнем успішності (менше 50 б.) до підсумкового контролю не допускаються.
Підсумковий контроль	Форма контролю - залік; форма здачі – накопичувальна, комбінована
7. Політика навчальної дисципліни	

Письмові роботи: виконуються відповідно до тематики лекцій, зазначених у силабусі. Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентується «Порядком організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf)

Академічна доброчесність: плагіат і списування, використання ШІ під час контрольних робіт та екзаменів заборонено.

Викладання навчальної дисципліни та взаємодія із здобувачем освіти ґрунтуються на основі положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів освіти та науково-педагогічних працівників: «Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника»; «Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника»; «Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника». Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за посиланням https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/.

Відвідування занять: Пропуски практичних занять відпрацьовуються. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf).

Порядок та організація контролю знань здобувачів вищої освіти визначаються «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/organizatsia-osvitnjogo-protsesu.pdf), «Порядком організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf).

Неформальна освіта: Результати неформальної освіти зараховується відповідно до «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf) 5 балів за пройдений онлайн-курс, рекомендований викладачем і засвідчений сертифікатом (30 год.). Максимально 10 балів.

8. Рекомендована література

1. Глазова О.П. Українська пунктуація : [навч. посібник]. *Правила, тренувальні вправи, контрольні завдання, диктанти*. Х. : Веста : Ранок, 2004. 352 с.
2. Гуйванюк Н. В., Максим'юк О. В., Китар Ф. Д., Вандишева К. В. Основи пунктуації сучасної української мови : навч. посібник. Чернівці : Рута, 2002. 117 с.
3. Житар І. Українська мова : Синтаксис і пунктуація : навч. посібник. Тернопіль : Підручники і посібники, 2008. 240 с.
4. Найголовніші правила пунктуації URL:http://litopys.org.ua/pravopys/rozdil5.htm
5. Наконечна Л. Б. Сучасна українська мова з практикумом. Синтаксис. Практичний блок: навчальний посібник. Видання 2-е змінене і доповнене, Івано-Франківськ, 2023. 86 с.
6. Наконечна Л. Б. Сучасна українська мова: синтаксис: словосполучення, просте і складне речення, текст: для студентів 2 курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 013 «Початкова освіта», Івано-Франківськ, 2023. 152 с.
7. Терлак З.М. Пунктуаційний словник-довідник. Львів: Світ, 2019. 396 с.
8. Тишківська Н.Я. Українська мова. Збірник вправ з синтаксису і пунктуації.- Ів.-Фр.: Нова зоря, 2006.

9. Ткаченко Є. М. Українська мова. Пунктуація : правила, вправи, диктанти : навч. посібник. Харків : Консум, 2001. 288 с.
10. Уживання розділових знаків. *Український правопис*. К. : Наук. думка, 2019. С. 161–205. URL:https://osvitoria.media/experience/novyj-pravopys-povnyj-tekst-ta-osnovni-zminy/
11. Шабат-Савка С.Т., Максим'ю О.В., Шатілова Н.О. Пунктуація української мови: [навч. посібник] Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2016. 240 с.
12. Шкуратяна Н.Г., Шевчук С.В. Сучасна українська літературна мова: модульний курс: навчальний посібник. К.: Вища школа, 2007. 823 с
13. Шульжук К.Ф. Синтаксис української мови. К.: Академія, 2004. 408 с.
14. Ющук І.П. Українська мова. К.: Либідь, 2004. 250 с.
15. Яцимірська М.Г. Сучасна українська мова : практикум із пунктуації : навч. посіб. К. : Знання, 2009. 262 с.

Допоміжна

1. Андрощук Н. Формування пунктуаційної системи сучасної української мови та її відображення в правописних джерелах. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Філологічні науки. Мовознавство*. Луцьк, 2013. Вип. 22. С. 3–7.
2. Гуйванюк Н. Новітні тенденції в українській пунктуації та проблеми авторської пунктуації / *Слово. Речення. Текст*. Чернівці, 2009. С. 486–492.
3. Гуйванюк Н. Історична змінність пунктуації та зміни в українській пунктуації. *Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства*. Чернівці, 2002. Вип. 6. С. 299–305.
4. Загнітко А. П. Словник сучасної лінгвістики: поняття і терміни : [у 4 т.]. Донецьк : ДонНУ, 2013. Т. 1. 402 с.; Т. 2. 350 с., Т. 3 426 с., Т. 4. 388 с.
5. Павленко С.О. Великий світ малих розділових знаків. *Українська мова і література в школі*. 1990. № 11. С. 86–92.
6. Савченко І. С. Історичні витоки української пунктуації. *Київська старовина*. 2006. № 5. С. 58–66.
7. Савченко І.С. Пунктуаційний аналіз. Лінгвістичний аналіз: практикум: навч. посіб. / [за заг. ред. Г.Р. Передрій; авт. : Г.Р. Передрій, М.І. Калько, І.С. Савченко та ін.]. К. : Академія, 2013. С. 182–212.
8. Сегін Л. Українська пунктуація: здобутки, проблеми, перспективи опису та кодифікації. *Українська мова.* 2018. № 3. С. 80–91.
9. Синявський О. Розділові знаки. *Норми української літературної мови*. Львів, 1991. С. 348–357.

Викладач - кандидат філол. наук,
доцент кафедри початкової освіти та освітніх інновацій Лариса НАКОНЕЧНА